

ЛИСОВА

Євгенія Ігорівна

evgeniia.lysova@gmail.com

УДК 336.2

ПОДАТОК НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ VS ПОДАТОК НА ПРИБУТОК
ПІДПРИЄМСТВ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ЗАГРОЗИспеціаліст з логістики та
адміністрування, ВПІНО Філія
«АКТЕД»ENTITIES CASH-FLOW TAX VS. TAX ON INCOME:
OPPORTUNITIES AND THREATS*LYSOVA Yevheniia Ihorivna – Logistics Officer, SDINGO Logistics Officer, SDINGO Chapter “AKTED”*

Статтю присвячено дослідженню доцільності введення податку на виведений капітал. На прикладі зарубіжних країн вивчено роль діючого податку на прибуток у бюджетотворенні на сьогоднішній день та роль податку на виведений капітал на ріст ВВП. Розглянуто перелік можливих витрат у випадку введення податку на виведений капітал, як для державних контролюючих органів, так і для платників податку на виведений капітал. Визначено необхідність застосування компенсаторів під час перехідного положення з метою компенсації надходження до державного бюджету.

* * *

Статья посвящена исследованию целесообразности введения налога на выведенный капитал. На примере зарубежных стран изучена роль действующего налога на прибыль при формировании бюджета на сегодняшний день и роль налога на выведенный капитал на рост ВВП. Рассмотрен перечень возможных расходов в случае введения налога на выведенный капитал, как для государственных контролирующих органов, так и для плательщиков налога на выведенный капитал. Определена необходимость применения компенсаторов во время переходного положения в целях компенсации поступления доходов в государственный бюджет.

* * *

Introduction. Nowadays in Ukraine operates the system of direct taxation of enterprises. Therefore it caused discussions on replacing the traditional tax on income with the cash-flow tax by the example of Georgia, Estonia and Latvia. The last one has begun working with above mentioned tax system since January 1, 2018. The purpose of cash-flow tax establishment is to invest in the development of their business. Namely all the money the enterprise pays to the state budget today can be invested in the modernization of production. As of December 31, 2019, the share of income tax on incomes of the state budget of Ukraine is 8, 20 %. This is 33716,5 billion UAH per year. This revenue is a serious loss of the state budget during the cancellation of the income tax. According to experts, the cash-flow establishment will lead to losses in budget revenues of 1, 2% to 1, 5%, which is 37 to 47 billion hryvnia. The above-mentioned facts led to the need for a feasibility study of cash-flow tax establishment and tax income cancellation.

The **purpose** of the work is to study the feasibility of cash-flow establishment and tax on income cancellation as well as the advantages and disadvantages of this transformation.

Results. On a basis of conducted investigation it was found that cash-flow income doesn't influence on budget. Because on 31.12.2019 the share in total incomes from all taxes in a state budget consists 8, 20%. As well the experience of Estonia and other countries that cash-flow income made a good impact into the growth of gross domestic product (GDP). It should be noted that during analysis were considered disadvantages and advantages after cash-flow tax establishment for state authorities and tax income payers. During this analyses were considered the necessity of developing compensators that are aimed to prevent the loss in budget during transitional period on cash-inflow taxation.

Conclusion. Consequently, the change in the taxation system has an insignificant impact on the budget, since its value is only 8, 20 % (2019) of the total budget. It will also have a positive impact on GDP growth, taking into account the above mentioned experience of other countries. As well this legislative draft provides for the prevention of outflow of capital abroad, which will provide conditions for the recovery of the economy mainly and creation the favorable investment climate in the state.

Ключові слова: податок на прибуток, податок на виведений капітал, податкові надходження, компенсатори, аналіз показників

Ключевые слова: налог на прибыль, налог на выведен капитал, налоговые поступления, компенсаторы, анализ показателей

Keywords: income taxation, cash-flow taxation, tax revenues, analyses of indicators

ВСТУП

На сьогоднішній день в Україні діє система прямого оподаткування підприємств. Наразі точаться дискусії стосовно заміни традиційного податку на прибуток підприємств (ППП) податком на виведений капітал (ПВК) за прикладом Грузії, Естонії та Латвії, остання почала працювати з такою системою оподаткування з 1 січня 2018 р. Метою введення ПВК є інвестування коштів підприємства у розвиток їх бізнесу. Тобто всі гроші, які сьогодні підприємство сплачує в держбюджет, можуть бути вкладені в модернізацію виробництва. На 31.12.2019 р. частка податку на прибуток в доходах держбюджету України становить 8,2%.

Це 33716,5 млрд. грн. за рік. Даний дохід являється серйозною втратою держбюджету у разі введення скасування ППП.

Відповідний законопроект № 8557 був розроблений Міністерством фінансів та зареєстрований на сайті Верховної Ради України 05.07.2018 р. Президентом П.О. Порошенком. Даний законопроект активно лобіюється головою комітету з питань податкової та митної політики Н.П. Южаніною у зв'язку з необхідністю обговорення компенсаторів даної системи оподаткування з технічною місією МВФ. За оцінками експертів введення ПВК призведе до втрат бюджетних доходів у розмірі від 1,2 % до 1,5 %, що становить 37 до 47 млрд.

грн.. Відповідно технічна комісія МВФ виступає проти введення цього податку. Крім того, проти ПБК виступають міжнародні корпорації, що працюють в Україні. У березні Європейська бізнес асоціація (ЄБА) заявила, що має занепокоєння з приводу застосування ПБК до господарських операцій між материнськими компаніями та їх українськими представництвами.

Вищезазначені факти зумовили необхідність проведення дослідження у напрямку порівняльного аналізу доцільності введення ПБК та скасування ППП.

МЕТА РОБОТИ полягає у дослідженні доцільності ведення податку на виведений капітал та скасуванні податку на прибуток для підприємств, переваги та недоліки даної трансформації.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічну основу дослідження становлять методи експертного оцінювання, наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти та фінансові показники. При проведенні дослідження використано загальнонаукові методи: аналіз, синтез, індукція, дедукція, конкретизація, метод логічного дослідження. Задіяні методичні прийоми: вибірка, узагальнення, огляд, порівняння.

РЕЗУЛЬТАТИ

Наприкінці листопада 2017 р. на зустрічі з українськими бізнесменами П. Порошенко анонсував заміну в Україні податку на прибуток податком на виведений капітал (ПБК) з метою зростання ВВП країни, детінізації та скорочення витрат з державного бюджету.

Валовий внутрішній продукт (ВВП) – макроекономічний показник новоствореної вартості у суспільстві, відображає сукупну вартість кінцевих продуктів і послуг, вироблених у певній країні за певний проміжок часу [1]. ВВП – один із найважливіших показників розвитку економіки. Цей шлях вже обрали три країни: Естонія, Латвія, Грузія. Дані країни мають наступні показники росту ВВП за 2018 р.: Естонія – 3,9 %, Латвія – 4,8 %, Грузія – 4,7 %. Так, міжнародне рейтингове агентство S&P Global ratings стверджує, що розумна політика розвитку економіки має підтримувати ріст ВВП у середньому на рівні 4 % на рік [2]. Як бачимо, дані країни, які запровадили податок на виведений капітал мають середньостатистичний показник росту ВВП. Зокрема, найбільший вплив на ріст економіки в Естонії здійснило підвищення кількості будівництва, сфера транспорту та діяльність інформації та зв'язку. Зросли інвестиції в економіку на 3,3 %. Найбільший вплив мало збільшення інвестицій нефінансових підприємств у будівлі і споруди, а також інвестицій домогосподарств у житлові приміщення.

Латвія ж зі свого боку збільшила ВВП, що за рахунок приросту в сільському і лісовому господарстві склав 3 %, у переробній промисловості – 3 %, у видобувній промисловості та розробці кар'єрів – 4 %. Обсяги будівельної галузі збільшилися на 22 %. Роздрібна торгівля зросла на 4 %. Приріст у галузі транспорту і складського зберігання склав 5 %, у сфері послуг готелів і закладів громадського харчування – 5 %. Інвестиції в основний капітал в Латвії збільшилися на 16 %. Обсяг експорту товарів та послуг в минулому році зріс на 1%, в тому числі товарів - на 2 %, послуг –

на 1 %. Імпорт товарів і послуг зріс на 5%, в тому числі товарів – на 4 %, послуг – на 7 % [3].

У Грузії ж ріст спостерігався у переробній промисловості, будівництві, у сфері діяльності готелів та ресторанів, а також в операціях з нерухомістю та інших послугах для споживачів. Зниження було зафіксовано у секторах виробництва та розподілу електроенергії, газу та води, а також транспортної та фінансової діяльності [4].

Дані показники росту ВВП та галузі за рахунок яких він відбувся відображають характер дії податку на виведений капітал на систему оподаткування підприємств.

На сьогоднішній день серед економістів, наукових експертів та підприємців є ряд занепокоєнь стосовно застосування ПБК. А саме, дефіцит бюджету, детінізація економіки, можливість включення України до списку країн офшорів. Економіка України вимагає загострення уваги на питаннях оподаткування, зокрема податкове навантаження на суб'єкти господарювання.

Згідно з Податковим кодексом України від 02.02.2010 р. об'єктом оподаткування є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, що визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень Податкового Кодексу України [5]. У новому ПБК об'єктом оподаткування виступають операції з виведення капіталу та операції, прирівняні до операцій з виведення капіталу.

Пропонується застосовувати такі ставки податку на виведений капітал (рис.1):

15 % – до операцій з виведення капіталу;

20 % – до операцій, прирівняних до операцій з виведення капіталу (крім зазначених нижче операцій, що оподатковуються за ставкою 5 %);

5 % – до коштів, сплачених на виконання боргових зобов'язань пов'язаним особам-нерезидентам (у випадках перевищення сукупної суми боргових зобов'язань перед всіма пов'язаними особами-нерезидентами над сумою власного капіталу платника більш ніж у 3,5 рази (для фінансових установ та компаній, що провадять виключно лізингову діяльність, – більш ніж у 10 разів) або реєстрації нерезидента у державі, що є низькоподатковою юрисдикцією, застосовуватиметься ставка 20 %) [6].

Базова ставка податку чинної систем ППП складає 18 %, з подальшою сплатою ПДФО 5 % та військового збору 1,5 %. Міністр фінансів наголошує, що внаслідок реформи бюджет матиме дефіцит у розмірі 35-40 млрд. грн.. [7]. Так, проаналізувавши дохідну частину у зведеному бюджеті протягом 5 років (табл. 1), можна прослідкувати, що податок на прибуток підприємств у середньому складає 7,6 % дохідності бюджету. Такий зріст ППП став можливим завдяки скасуванню з 1 січня 2016 р. щомісячних авансових платежів та поверненню до подання податкової звітності і сплати квартального податку на прибуток підприємствами з доходом більше 20 млн. грн.

Рис. 1. Ставки податку на виведений капітал

Таблиця 1

Аналіз динаміки надходжень податку на прибуток підприємства до зведеного бюджету України за 2015-2019 рр., млн грн [8]

Показник доходу	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019
	млн. грн.	млн. грн.	млн. грн.	млн. грн.	млн. грн.
Податок на прибуток підприємств	39053,2	60223,2	73396,8	106182,3	33716,5
Частка у доходах державного бюджету, %	5,99 %	7,69 %	7,22 %	8,97 %	8,20 %

Базуючись на вищезазначеному дослідженні, можна стверджувати, що ППП не є бюджетоутворюючим. Попередня політика застосування авансових платежів 2013-2015 рр., а саме подання розрахунку щомісячних авансових внесків у складі річної податкової декларації, які мали сплачуватися у наступні 12 місяців, негативно впливала на показники доходу від прибутку. Відповідно у ПВК такі втрати не являються суттєвими, оскільки компанії сплачують податок на розподілений прибуток.

Процес детінізації: згідно новим нормам ПВК, в розрахункових документах платник податку зазначається у встановленому Національним банком України порядку код операції, після чого групувана за кодами операцій інформація про кошти, перераховані платником податку неплатнику податку (без ідентифікації особи – неплатника податку, з яким була здійснена операція), надаватиметься контролюючим органам для співставлення з податковою звітністю в автоматичному режимі та відобразатиметься разом з результатами порівняння в електронному кабінеті платника податку. Таким чином, обмеження аудиту на деякі податкові операції дасть змогу скоротити адміністративні видатки на їх утримання як для підприємств, так і для органів держави. Згідно з думкою експертів, заснованою на експертній грошовій оцінці, після введення ПВК протягом 5 років «з тіні» буде виведено від 30 % (2018 р.) до 70 % (2022 р.) тіньового прибутку. Після чого очікується, що з введенням ПВК у компаній не буде необхідності оптимізувати витрати, виводити оподатковувані прибутки в офшори, витрачати гроші на схеми і переведення в готівку [9].

У випадку введення ПВК, які витрати знає дер-

жава та платник податку? З боку держави – це суттєве зменшення надходжень до бюджету від податку на виведений капітал в перші роки його впровадження порівняно з надходженнями з податку на прибуток підприємств; нівелювання існуючих міжнародних договорів про уникнення подвійного оподаткування, укладених Україною з іншими країнами; встановлення форм звітності з податку на виведений капітал; веденням обліку платників податку на виведений капітал; адмініструванням податку на виведений капітал; встановленням законодавчого механізму та визначенням органу для здійснення моніторингу та передачі до органів ДФС інформації щодо здійснення операцій з виводу капіталу, які можуть мати ознаки виведення капіталу з метою ухилення від оподаткування.

Платник податку на виведений капітал знає наступних витрат: нарахування та сплата податку під час здійснення операцій, що є об'єктом оподаткування; ведення аналітичного обліку операцій з виведення капіталу (привітряних операцій); складання та подання податкової звітності щодо обчислення і сплати податку, яка скрадатиметься за окремим порядком; сплата податку у визначені строки та у встановлених розмірах; додавання документів з обліку до податкової декларації при виникненні доходів, витрат, фінансової звітності, інших документів для підтвердження показників, пов'язаних із виникненням об'єкта оподаткування; визначення бази оподаткування у разі здійснення операцій з виведення капіталу; визначення бази оподаткування в разі здійснення операцій з виплати привітряних до виведеного капіталу платежів; визначення бази оподаткування в разі здійснення операцій, привітряних до виведення капіталу, якщо їх

умови не відповідають принципу “витягнутої руки”; втрата права на подальше врахування податкових збитків [6].

ВИСНОВКИ

Отже, зміна ППП на ПВК матиме незначний вплив на бюджет, так як його значення складає лише 8,9 % (2019 р.) усього бюджету. Також матиме позитивний вплив на ріст показника ВВП, беручи до уваги вищезазначений досвід інших країн.

Також даний законопроект передбачає запобігання відтоку капіталу за кордон, що забезпечить умови для оздоровлення економіки в цілому та створення сприятливого інвестиційного клімату в державі.

У разі скасування ППП слід сформувавши компенсатори для бюджету, які забезпечать покриття обсягів недонаходжень до бюджету, які забезпечували б надходженнями з податку на прибуток підприємств, щонайменше протягом 3-х років спираючись на досвід Естонії.

Прийнятий законопроект призведе до довгострокового вдосконалення за умови застосування компенсаторів, які знівелюють податковий дефіцит у держбюджеті. У перспективі система ПВК має потенціал генерувати такі ж доходи до бюджету, як і ППП, а за допомогою менших видатків сприятиме суттєвому зниженню адміністративного навантаження як для компаній, так і для фіскальних органів.

Список використаних джерел

1. Навчальні матеріали онлайн. URL: https://pidruchniki.com/72228/finansii/slovnik_terminiv_finansi
2. Інтерфакс Україна-інформаційне агентство. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/580778.html>
3. Фінансовий маркет. URL: <http://www.finmarket.ru/database/news/4951562>
4. Інформаційне агентство Євразія Дейлі: ріст ВВП Грузії у 2018 році склав 4,8 %. URL: <https://eadaily.com/ru/news/2019/02/01/rost-vvp-gruzii-v-2018-godu-sostavil-48>
5. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

laws/show/2755-17

6. Міністерство фінансів: аналіз регуляторного впливу проекту закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо податку на виведений капітал». URL: <https://www.minfin.gov.ua/>

7. Міністр фінансів: через введення податку на виведений капітал бюджет втратить на перших порах до 40 мільярдів. URL: <http://economics.unian.ua/finance/2117446-ministr-finansiv-cherez-vvedennya-podatku-navivedeniy-kapital>

8. Мінфін. Прибутки зведеного бюджету України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/2018/>

9. Український інститут майбутнього: пояснювальна записка. URL: <https://www.slideshare.net/UIFuture/ss-79976650>

References

1. Educational materials online. URL: https://pidruchniki.com/72228/finansii/slovnik_terminiv_finansi (in Ukrainian)
2. Interfax Ukraine an information agency. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/580778.html> (in Ukrainian)
3. Financial Market. URL: <http://www.finmarket.ru/database/news/4951562> (in Ukrainian)
4. Eurasia Daily News Agency: GDP growth in Georgia was 4.8 % in 2018. URL: <https://eadaily.com/news/2019/02/01/rost-vvp-gruzii-v-2018-godu-sostavil-48> (in Ukrainian)
5. Tax Code of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (in Ukrainian)
6. Ministry of Finance: analysis of the regulatory impact of the draft law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine with respect to the tax on cash-flow tax". URL: <https://www.minfin.gov.ua/> (in Ukrainian)
7. Ministry of Finance: through the cash-flow tax establishment budget will lose at first up to 40 billion. URL: <http://economics.unian.ua/finance/2117446-ministr-finansiv-cherez-vvedennya-podatku-navivedeniy-kapital> (in Ukrainian)
8. Ministry of Finance. Profits of the consolidated budget of Ukraine. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/2018/> (in Ukrainian)
9. Ukrainian Institute of the Future: explanatory note. URL: <https://www.slideshare.net/UIFuture/ss-79976650> (in Ukrainian)